

GUSTAV MAHLER'İN ESERİ DAS LİED VON DER ERDE'DE ÇİN TANG ŞİİRİ İZLERİ

Influences of Chinese Tang Poetry in Gustav Mahler's Symphony Das Lied von der Erde

Gonca ÜNAL CHIANG*

ÖZ

Her tarihi dönem, her millet, her kültür ve her sanat türü kendi bireysel prensiplerine sahip olmakla birlikte, yaşamsal zorlukların insan duygularına olan yansımaları asırlar boyunca değişmemiş; hüznün, farklı zaman dilimlerinde ve bambaşka kültürlerde de olsa, hissedenden insanın ruhunda benzer etkiler yaratmıştır. Bu nedenle, aralarında yüzlerce yıllık zaman farkı ve binlerce kilometrelik mesafe de olsa, dünyadaki sanatçılar birbirleriyle bağlantı kurabilmiş ve eserleriyle birbirlerinin duygularına tercüman olabilmişlerdir. 20. yüzyılın en ünlü bestecilerinden olan Avusturyalı orkestra şefi Gustav Mahler, 8. yüzyılda eser vermiş olan Çin Tang dönemi şairlerinin şiirlerinden esinlenerek, “yaratıcılığının tacı” olarak bilinen senfonisi Das Lied von der Erde’yi [Yeryüzünün Şarkısı] yaratmıştır. Tang şiirlerinin içerdiği doğal dünya tasvirlerinden, yaşam döngüsünden, hayatın anlamından ve insan kaderinden feyz alan Mahler, hayatının son döneminde yaşadığı kişisel acılarının yansıması olarak gördüğü bu şiirlerde bazı düzenlemeler yapmış ve etki alanı orijinal şiirlerden daha geniş olan senfoni eserini dinleyicileriyle buluşturmuştur. Bu çalışmada, bahsi geçen Tang şiirlerinin orijinali ile Mahler’in Das Lied von der Erde için düzenlediği sözler dilimize tercüme edilerek orijinal şiirler ile Mahler’in sözleri arasında karşılaştırmalı bir inceleme yapılmış ve Mahler’in eserindeki Çin şiiri izleri tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Gustav Mahler, Tang şiirleri, Das Lied von der Erde, Li Bai, karşılaştırma.

ABSTRACT

Although each historical era, nation, culture, and art form has its own individual principles, the reflections of life's challenges on human emotions have remained unchanged for centuries, creating similar effects on the soul of individuals who feel sadness, regardless of different time periods and cultures. For this reason, artists around the world have been able to connect with each other and interpret each other's emotions through their works, despite time differences of hundreds of years and thousands of kilometers of distance. Austrian conductor and composer Gustav

* Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Ankara/Türkiye. E-mail: tsukue81@hotmail.com. ORCID: 0000-0003-2577-4638.

Mahler, one of the most famous composers of the 20th century, created his symphony *Das Lied von der Erde* [The Song of the Earth], inspired by the poems of the Chinese Tang Dynasty poets who lived in the 8th century. Mahler, who drew inspiration from the natural world depictions, the cycle of life, the meaning of life, and the human destiny contained in Tang poems, made some arrangements in these poems, which he saw as a reflection of the personal pains he experienced in the last period of his life, and presented his work to his listeners with a wider impact than the original poems. In this study, the originals of the mentioned Tang poems and Mahler's words for *Das Lied von der Erde* were translated into our language, and a comparative analysis was made between the original poems and Mahler's words, and the traces of Chinese poetry in Mahler's work were determined.

Keywords: Gustav Mahler, Tang poems, *Das Lied von der Erde*, Li Bai, comparison.

Giriş

20. yüzyılın en önemli müzik figürlerinden biri olarak kabul edilen Avusturyalı besteci ve orkestra şefi Gustav Mahler (1860-1911), romantik dönemin sonlarına doğru başladığı müzik kariyerinde disiplini, titizliği, yaratıcılığı ve yenilikçi yaklaşımıyla büyük başarılar elde etmiş olan yetenekli bir müzisyendir. 7 Temmuz 1860 tarihinde Bohemya'nın Kalischt kasabasında doğan Gustav Mahler Yahudi bir aileye mensuptur. Çok erken yaşlarda başladığı müzik kariyerinde, başta antiseminizm olmak üzere pek çok zorlukla mücadele etmek durumunda kalmıştır. Çok düşkün olduğu ve hayatı boyunca koruyup kollamaya özen gösterdiği aile üyelerini teker teker kaybeden Mahler'in üzüntülerle dolu yaşam deneyimleri, bestecinin acılı kalbi ve üstün müzik dehası ile birleştiğinde ortaya eşsiz senfoniler, liedler¹, ses ve orkestra eserlerinin çıkması kaçınılmaz olmuştur. Mahler, genellikle büyük orkestra ve korolar için yazdığı senfonik eserleriyle tanınmış, kendi bestelediklerinin yanı sıra diğer bestecilerin eserlerine de şeflik yaparak müzikal yaratıcılığını gelişiminin en üst noktasına taşımıştır. Mahler'in toplamda on senfoni bestelediği ve bu eserlerden bazılarının dünya müzik tarihinin en önemli eserleri arasında olduğu bilinmektedir.

1908-1909 yılları arasında Mahler, yakın arkadaşı Alman Sinolog Hans Bethge'nin seksen üç antik Çin şiirinin tercümesini yaptığı "Die Chinesische Flöte" [Çin Flütü] adlı şiir antolojisinden esinlenerek "Das Lied von der Er-

¹ Almanca bir terim olan "lied", romantik şiirlerin bestelenmesiyle oluşan ve insan sesi içeren şarkı türüdür.

de”yi [Yeryüzünün Şarkısı] bestelemiştir (Wang, 2022: 1162).² Toplamda altı besteden oluşan senfonide, şarkı sözlerinin Çin’in Tang Hanedanı (618–907) döneminin dört ünlü şairinden izler taşıdığı görülebilmektedir. Mahler’in en önemli eserlerinden biri olarak kabul edilen ve birçok müzik eleştirmeni tarafından büyük övgü toplayan eserde sözler ve müzik ağırlıklı olarak insan hayatındaki değişimleri ve doğanın insan yaşamı üzerindeki güçlü etkilerini ele almaktadır.

19. ve 20. yüzyıllarda Batı müziğinde Doğu etkileri görmek oldukça yaygındı. Bu yüzyıllarda Doğu, Avrupa kültürüne ilham veren zengin bir kaynak gibiydi. Avrupalı birçok besteci Doğu’nun renklerini ve ritimlerini çeşitli seviyelerde alarak kendi kaynaklarına dâhil ediyorlardı. Batılı emperyalist güçlerin, İkinci Afyon Savaşı’yla (1856–1860) Çin’in kapılarını aralamasıyla birlikte, sanatı ve kültürünün yanı sıra Çin yazını da Batı’da yayılmaya ve ilgi görmeye başlamıştı. Çin şiirleri antolojisini bu yıllarda veren Bethge’nin eseri de muhtemelen bu yoğun Doğu atmosferi içerisinde Gustav Mahler’in dikkatini çekmiştir (Yan, 2000a: 19). Gustav Mahler Çin’e hiç gitmemişti, Çin şiiri veya müziğiyle de doğrudan tanışık değildi. Ancak o, klasik Çin şiirlerini kullanarak etkileyici bir senfoni besteleyen ilk Batılı besteciydi (Yan, 2000a: 20).

Mahler *Das Lied von der Erde*’yi [Yeryüzünün Şarkısı] 1908 yılı yazında tasarladı ve 1909 Ekim’inde tamamladı. O zaman kırk sekiz yaşındaydı. 1907 yılında çok sevdiği büyük kızını kaybetmenin üzüntüsüyle sarsılmış, aynı günlerde doktorunun ciddi bir kalp rahatsızlığının olduğunu teşhis etmesiyle ikinci yıkımı yaşamıştı. Hastalığını hiçe sayarak disiplinli karakterinden ödün vermeyen Mahler, birlikte çalıştığı orkestra üyelerine karşı sıkı taleplerde bulunuyor ve sanatsal standartlarını korumak için ciddiyetinden taviz vermiyordu (Pamir, 1981: 183). New York’ta bulunduğu bir zaman, Buruno Walter’e yazdığı bir mektupta şöyle diyordu: “Kendimi düzeltmeyeceğimi anladım. Bizim gibi insanlar ancak kendi kabiliyetlerinin içinde en iyisini yapmaya çalışırlar” (Pamir, 1981: 184). Mahler’in taşıdığı yenilikçi ruh muhafazakâr düşüncelere karşı sarsılmaz bir tutum takınmasına neden oluyor, bu da ona kendisinin bile tahmin edemeyeceği şekilde düşman kazandırıyor (Ren, 2008: 162). Yahudi kökenli bir müzisyen olması sebebiyle, aynı yıl Vi-

² Almanca çevirisi yapılan Tang şiirlerinin, Alman Sinolog Hans Bethge’nin 83 antik Çin şiirinin Almanca tercümesi olan *Die chinesische Flöte* adlı şiir kitabından seçildiği anlaşılmaktadır. Bethge, bu kitabı yazarken Hans Heilmann’ın *Çin Lirik Şiirleri*, Judith Gautier’in *Yu Shu* (Jade Kitabı) ve Marquis d’Hervey-Saint-Denys’in *Tang Şiirleri* kitaplarından esinlenmiştir. Bethge, bu kitabı *Çin Lirik Şiirleri İçin Uyarlamalar* olarak da adlandırmıştır (Qian, 2000: 12).

yana'daki antisemitik bir gazete, kendi eserlerini çok fazla sahnelediği gerekçesiyle Mahler'i suçlayıcı bir haber yaptı. Gazete saldırısına kayıtsız kalan işvereni ve haberle aynı düşüncelere sahip olan bazı orkestra üyelerinin baskısı karşısında çaresiz kalan Mahler, doktorunun bu koşullarda çalışmaya devam etmesinin sağlığı açısından ciddi tehdit oluşturduğu görüşüyle de karşı karşıya kalınca Viyana Kraliyet Operası'ndaki görevinden istifa etmek zorunda kaldı (Yan, 2000b: 17).

Hem kariyerinde hem de kişisel hayatında derin acılarla boğuşan Mahler, Hans Bethge'nin "Die Chinesische Flöte" [Çin Flütü] adlı şiir koleksiyonu ile karşılaştığında, bu şiirler onu büyülemiş ve kalbinin derinliklerine gömdüğü acılarını gün yüzüne çıkarmıştı. Eski Çin şiirlerindeki talihsizlik ve yalnızlık ifadelerinden ilham alan Mahler, Das Lied von der Erde'yi [Yeryüzünün Şarkısı] bu duygular içinde bestelemiştir. Bestecinin "yaratıcılığının tacı" (Yan, 2000b: 17) olarak kabul edilen bu senfoni sanatsal değerinin yanı sıra, Doğu ile Batı arasında bir köprü olma özelliğini taşıyarak Doğu ve Batı müzisyenlerinin de yoğun ilgisini toplamıştır.

Mahler bu eseri yazmadan önce üç tanesi insan sesi içeren sekiz senfoni yazmıştır. Aslında bu eserin alt başlığı da senfoni olarak adlandırılmıştır ancak Mahler, bunu "Dokuzuncu Senfoni" olarak adlandırmaktan kaçınmıştır. Çünkü Beethoven ve Bruckner, kendi "Dokuzuncu Senfoni"lerini yazdıktan sonra ölmüşlerdir ve Mahler bu eseri Dokuzuncu olarak adlandırdığında kendisinin de aynı kaderi yaşayacağından çekindiği için bu ismi kullanmayı tercih etmemiştir (Yan, 2000b: 17). Das Lied von der Erde'yi yazmadan önce doktoru, kalp hastalığına yakalandığını ve orkestra yönetmeyi bırakması gerektiğini söylediği halde o kendisine verilen sahne görevlerini iki katına çıkararak tamamlamıştır. Bu yoğun çalışmalarının yanı sıra beste yapmaya devam etmiş ve hastalık sürecinde Das Lied von der Erde'yi ve yönetmen dostu Wilhelm Mengelberg'e "Şimdiye kadar bestelediğim en yüce yapıtımdır" dediği sekizinci senfonisi olan "Binler Senfonisi"ni (1910) tamamlamıştır. 1909 yılında bestelemeye başladıysa da tamamlayamadığı onuncu senfonisi de yine bu acılı sürecin ürünüdür (1996: 30).

Mahler'in müziği genellikle yoğun bir romantizm ve arayış ile karakterizedir. Sözlerinde şiirsel düşüncelerin yanı sıra hümanizm, doğa, inanç, aşk ve ölüm gibi felsefi temalar da dikkat çeker. Mahler'in Das Lied von der Erde'yi Dokuzuncu Senfoni olarak adlandırmaktan kaçınması onun ölümden korkmasının değil, hayatta kalmaya ve acı dolu yaşamına mutluluk katacak anlar yaşamaya duyduğu özlemin bir işareti olabilir. O, elli yıl süren hayatında mutluluğu bulamadığı için eserlerinde ölüm temasını sık sık işlemiş ve

bu kaçınılmaz sonu kendince normalleştirmeye çalışmıştır. Hayatının son yıllarında, içinde bulunduğu yoğun çalışma temposunda hem ruhen hem de bedenen çöküş yaşadığı bir konser sonrasında, salonda bulunan genç dinleyicilerden biri, dönemin ünlü müzik eleştirmenlerinden olan Richard Specht'in kulağına şu sözleri fısıldar: “Bu adam yakında ölecek... Gözlerine bakın... Gözleri zaferden zafere koşan bir insanın değil, ölümün tutsağı olan birinin gözlerine benziyor...” (1996: 31). Gustav Mahler, bu sözlerin söylenmesinden tam sekiz ay sonra, 18 Mayıs 1911'de tükenmiş bir şekilde yaşama veda etmiştir.

Das Lied von der Erde, Çin'in Tang dönemine ait yedi Çin klasik şiiri zemininde yazılmış ve bestecisinin acılı hayat deneyimlerinin izlerini taşıyan şarkı sözleriyle dikkat çeken bir senfonidir.³ Mahler, Almancaya tercümesi yapılmış olan bu yedi şiiri seçerek, çevirilerde değişiklik yapmış hatta bazı bölümleri yeniden yazmıştır. Şiirlerin orijinal dili olan Çince'den Almancaya tercümelerinin bile oldukça özgür ve esnek biçimde yapıldığı (Qian, 2000: 12), üzerine bir de Mahler'in kendi yorumunu kattığı düşünüldüğünde, Tang şiirleri ile Mahler'in senfonisinde kullandığı şiirler arasında farklar oluştuğu görülmekle birlikte; orijinal şiirlerin Mahler'in duygularını yansıtmada kullandığı önemli birer esin kaynağı olduğu anlaşılmaktadır.⁴ Bu bağlamda, bu çalışmada bahsi geçen Tang şiirlerinin orijinalleri ile Mahler'in Das Lied von der Erde için düzenlediği sözler dilimize tercüme edilmiş ve içerik analizi yöntemiyle orijinal şiirlerin Mahler'in eseri üzerindeki etkileri ortaya konmuştur.⁵

Çin'in Tang dönemi (618-907) Çin sanat ve edebiyatının en parlak dönemlerinden biridir. Tang şiiri, bu dönemin en önemli edebi türlerinden biridir ve birçok ünlü şairin eserleriyle temsil edilmektedir. Tang şiirleri baskın olarak dönemin sanat ve estetik anlayışını yansıtan özelliklere sahiptir. Bu şiirler, genellikle doğa ve insan duyguları üzerine yoğunlaşır. Doğanın güzellikleri, mevsimlerin değişimi, aşk, ayrılık ve hüznün gibi evrensel temalar Tang şiirinde sıklıkla ele alınan konulardır. Şairler, tabiatın ve insan yaşamının karmaşıklığına dair derin anlayışlarını şiirlerinde ifade ederken, aynı zaman-

³ Dilimize Yeryüzünün Şarkısı adıyla aktarabileceğimiz bu eser ilk kez, Mahler'in ölümünden sonra 20 Kasım 1911'de, bestecinin öğrencisi ve yakın arkadaşı olan Bruno Walter'in yönetiminde Münih'te sahnelenmiştir (Senfoni Kitapçığı, 1996: 30).

⁴ Gustav Mahler'in eserinin Tang dönemi şairlerinin şiirlerinden etkilenecek şekilde yazıldığı, bu sebeple müzikal eserde Tang dönemi şiirlerinin metinler arası adaptasyon yöntemi kullanılarak yeni bir formda sunulduğu söylenebilir.

⁵ Mahlerin şarkı sözleri URL -1'den Tang şiirleri ise URL -2'den alınmıştır.

da zarafetli ve estetik bir dil kullanmışlardır.⁶ Tang şiiri, birçok ünlü şaire ev sahipliği yapmıştır. Şairler, mümkün olduğunca kısa ve özlü ifadeler kullanarak duyguları etkileyici bir şekilde aktarmayı amaçlar. Şiirlerdeki dilin akıcı ve akılda kalıcı olması, Tang şiirini çağdaşlarından ayıran bir özelliktir. Tang şairleri arasında Li Bai, Du Fu, Wang Wei, Qian Qi, Meng Haoran ve Bai Juyi gibi isimler öne çıkmaktadır. Bu şairler, kendi tarzlarını geliştirmiş ve Tang şiirinin zirvesine ulaşmışlardır.⁷

Das Lied von der Erde [Yeryüzünün Şarkısı] ve Tang Şiirleri

Toplamda altı şarkıdan oluşan Das Lied von der Erde'nin şarkı sözleri, Çin'in Tang dönemine ait dört farklı şairin yedi şiirinden temel alır. Söz konusu şiirlerden ilham alan Mahler, şiirlerde anlatılan atmosfere kendi duygularını ekleyerek bestelemiştir “Yeryüzünün Şarkısı”nı. Mahler'in eserinde ilk şarkı olan “Das Trinklied vom Jammer der Erde”nin (Yeryüzünün Kederini İçen Şarkı) orijinal versiyonu Çinli şair Li Bai'in 李白 “悲歌行 Yas Şarkısı” adlı şiiridir. İkinci şarkı “Der Einsame im Herbst” (Sonbahar Yalnızlığı) ise Çinli şair Qian Qi'nin 钱起 “效古秋夜長 Geçmişin Uzun Sonbahar Geceleri Gibi” adlı şiirini anımsatmaktadır. Senfoninin üçüncü şarkısı olan “Von der Jugend” (Gençlik Üzerine), yine Li Bai'a ait olan “宴陶家亭子 Tao Ailesinin Çardak Ziyafeti” şiirinden esinlenilerek yazıldığı izlenimi vermektedir. Eserin dördüncü şarkısı olan “Von der Schönheit” (Güzellik Üzerine) ve beşinci şarkısı “Der Trunkene im Frühling” (Bahar Sarhoşu) sırasıyla Li Bai'in “采莲曲 Lotus Çiçeği Toplama Şarkısı” ve “春日醉起言志 Bahar Günü Sarhoşluğu Sohbeti” şiirlerinin sözlerini yansıtmaktadır. Senfoninin son şarkısı olan “Der Abschied” (Elveda) ise, Tang döneminin iki farklı şairinin şiirlerinden izler taşıyan bir kombinasyondur. Bunlar; şair Meng Haoran'ın 孟浩然 “宿業師山房待丁大不至 Keşiş Ye'nin Dağ Evinde Ding Da'nın Gelişini Beklerken” ve şair Wang Wei'in 王维 “送別 Veda” adlı şiirleridir.

<i>Das Trinklied vom Jammer der Erde</i> (Yeryüzünün Kederini İçen Şarkı)	<i>悲歌行</i> (Yas Şarkısı)
Şarap altın kadehlerde çağırıyor ama henüz içme;	Hüzün ah! Hüzün kapıda! Efendinin şarabı var ama henüz dökme,

⁶ Tang şiirinin temel özelliklerinden biri, beş veya yedi hecelik dizelerden oluşan metrik yapısıdır. Şiirlerin uzunlukları konunun işlenişine göre değişmekle birlikte, genelde dörtlükler halinde uyaklıdır. Şiirlerin arka planları genellikle mevsim değişimleri, çiçekler, ırmak ve dağ gibi yoğun ve doğal sembollerle yüklü sözcüklerle kurulur. Böylece imgelerle pastoral bir mekân oluşturulur ve sahneyi kuran sembolik parçalar bu mekânda devindirilir. Ayrıntılı bilgi için bk. (Kirilen, 2010: 223).

⁷ Tang şairleri ve şiirlerine dair inceleme örnekleri için bk. (Kirilen, 2010; Pamuk Öztürk, 2020).

Önce sana söyleyeceğim şarkıyı dinle.
Hüzünün şarkısı ruhunda gülerек çınlayacak.
Acı geldiğinde, ruhun bahçeleri boşalır,
Solar neşe ve şarkılar,
Hayat karanlıktır, karanlıktır ölüm!

Bu evin efendisi!
Mahzenin altın şarapla dolu!
İşte benimdir bu lavta,
Çal lavtayı, boşalt bardakları,
Bunlar birlikteyken güzel.
Doğru zamanda dolu bir kadeh içki,
Bu dünyada her şeyden daha değerli,
Hayat karanlıktır, karanlıktır ölüm!

Gökyüzü her zaman mavi ve dünya
Sağlam duracak ve baharda çiçekler
açacak.
Ama sen, ey insan, ne kadar uzun bir
ömrün var?
Bu dünyanın çürük işleriyle, mutlu bile
olamazsın bir yüz yıl kadar.
Aşağıya bak! Ay ışığında, mezarların
üzerinde
Vahşi bir hayalet gibi çömelir;
Bir maymun o! Onun nasıl inlediğini duyuyor
musun hayatın tatlı kokusunda.
Şimdi iç şarabı! Dostum şimdi tam zamanı.
Altın kadehlerinizi son damlasına kadar

Önce hüzün şarkımı dinle.
Hüzün geldi mi ne inlerim ne gülerim,
Kimseler bilemedi ah bu yüreğim.
Senin kaplar dolusu şarabın, benimse
ufak bir zitherim⁸ var,
Zither çalıp içki içmenin keyfi birbirini
tamamlar,
Bir kadeh içki değerlidir bin dirhem altın
kadar.

Hüzün ah! Hüzün kapıda!
Gök engin, yer uçsuz bucaksız olsa da⁹
Ömrü kısadır dolu odaların altın ve ye-
şim taşıyla¹⁰.
Zenginlik ve şan bir asır bile sürse,
Yaşam da ölüm de hepimizin başında.
Yalnız bir maymun ağlar, ay ışığıyla
aydınlanan mezar taşında,
Hal böyleyse bitmesin mi bir kadeh
daha.

Hüzün ah! Hüzün kapıda!
Anka kuşu gelmezse nehir resim çize-
mez,
Wei Zi terk-i diyar etti, Ji Zi köleliğe
düştü,
General Li, Han Hükümdarından itibar
görmedi,
Chu Beyi, Qu Yuan'ı sürgüne gönderdi.¹¹

⁸ Zither: Qin, Çin'in en eski müzik aletlerinden biridir ve yaklaşık 3000 yıllık bir tarihe sahiptir. Bu enstrüman, telli çalgılar ailesinin bir üyesidir ve tahta bir gövdeye, değişken sayıda tellere ve çeşitli ses deliklerine sahiptir. Geleneksel olarak, Çin müziğinde sol el parmaklar ile tellere basılırken, sağ elin işaret ve orta parmakları kullanılarak tellerin çekilmesiyle çalınır.

⁹ Şair bu cümleyi Taoizm metni Dao De Jing'in 7. bölümünden alıntı yapmıştır. Ayrıntılı bilgi için bk. (Laozi, 2022: 41).

¹⁰ Şair bu cümleyi Taoizm metni Dao De Jing'in 9. bölümünden alıntı yapmıştır. Ayrıntılı bilgi için bk. (Laozi, 2022: 47).

¹¹ Şiirin bu dördüncüsünde şair, Çin'in antik dönemlerinde yaşanan bazı olaylara atıfta bulunuyor ve bazı hikâyeleri anlatıyor. Wei Zi ve Ji Zi hükümdarın bilge danışmanları olarak bilinir. Li Gu-ang ve Qu Yuan gibi sadık danışmanlar da yine hükümdarların kıymet vermediği ve haksız muamele gösterdiği bilginlerdir.

boşaltın. Hayat karanlıktır, karanlıktır ölüm!	Hüzün ah! Hüzün kapıda! Qin Hanedanından Li Si erken pişman olsa, Boş şöhret uğruna ömründen vaz geç- mezdi. Fan Zi “Beş Göl”de gezinmeyi değil, Başarıya ulaştığında yaşamayı seçti. Eskiler der ki, kılıç kişiye özeldir, Okumak yalnızca adları bilmeyi gerek- tirir. Hu Shi on bin arabanın hizmetine gir- meyi reddetti, Bu Shi tek bir metni dahi tamamladı mı, kimse bilemedi. Saçların hala siyahken memuriyette bulun, Ömrün oldukça ak saçlı bir öğrenci olmanın sonu meçhul! ¹²
---	--

Tablo 1. “Yeryüzünün Kederini İçen Şarkı” (Gustav Mahler) ve “Yas Şarkısı” (Li Bai)

Das Lied von der Erde’de ilk bölümün şarkı sözleri Tang şairi Li Bai’in Yas Şarkısı’ndan esin alır. Şarkı, her bölümü “hayat karanlıktır, karanlıktır ölüm!” cümlesiyle biten üç bölüme ayrılmıştır. Şarkı sözleri, orijinal şiirle benzerlik gösterir şekilde, hüzün ve acıyla dolu insan hayatının kısılgını gerekçe gösterir ve şarabı insanın gerçeklerle yüzleşmesini kolaylaştırabilecek bir tür ağrı dindirici olarak tasvir eder. Şarkının ilk bölümünde şarap çekici altın kadehlerde bekler ancak şarap içilmeden önce şarkının dinlenmesi gerektiği vurgulanır. Bahsi geçen şarkı, hayatın zorluklarını derinden tecrübe etmiş olan bestecinin, uğradığı haksızlık karşısında hissettiği öfkeyi ve dünyaya karşı takındığı isyan dolu tutumunu ifade etmektedir. İkinci bölümde şarkıya

¹² Şiirin son dördlüğünde şair, Çin tarihinde önemli yere sahip olan siyasi liderlerden, filozoflardan ve düşünürlerden söz etmektedir. Li Si, Qin hanedanlığı döneminde yaşamış bir devlet adamıdır. Qin hükümdarının baş danışmanı olarak görev yapmış ve Qin hanedanının başarısı için çok çaba sarf etmiştir. Ancak Qin hükümdarı öldükten sonra yeni hükümdarın yönetiminde suçlu bulunur ve idam edilir. Fan Li, Zhou Hanedanı döneminde yaşamış bir siyasi liderdir. Wu devletinin egemenliği sona erdikten sonra, Fan Li’nin hayatta kalabilmesi için kaçması gerekmiştir. Hui Shi, Savaşan Beylikler döneminde yaşamış bir filozoftur. Konfüçyanizm felsefesine inanmış, barış ve istikrar için çalışmıştır. Wei Kralı tarafından teklif edilen yöneticilik görevini reddetmiş ve adalet için çabalamıştır. Bu Zhi, Han Hanedanı döneminde yaşamış bir filozoftur. Daoist felsefeye inanmıştır. Ancak, o dönemdeki bazı hükümet yetkilileri tarafından suçlanarak idam edilmiştir.

eşlikçi olarak şarap sunulur. Burada besteci kendisini, dolu altın kadehlerin bulunduğu mahzenin sahibi olarak tanıtır ve lavtasını çalarak bardakları doldurur. Hayatın anlamsızlığına atıfta bulunur ve ölümün kaçınılmazlığına dem vurur. Üçüncü bölümde, gökyüzü ve dünyanın ezeli ve ebediliğine karşı insan ömrünün sınırlarına dikkat çekerken, şarapla gelen geçici mutluluk kaybolur ve mezarların üzerindeki hayalet metaforu, insanı bir kez daha gerçeklerle yani ölümle yüzleştirir. Üçüncü bölümün sonlarına doğru besteci arkadaşlarına şarap içmelerini ve anlamsızlığına rağmen hayattan keyif almalarını öğütlerken, son cümle ölümün kaçınılmazlığını bir kez daha hatırlatmaktadır.

Mahler'in sözlerine kaynaklık eden orijinal şiir, Tang döneminin büyük şairi Li Bai'a aittir. Yaygın olarak Li Tai Po adı ile de bilinen Li Bai (701-762), döneminin en ünlü şairlerinden biridir. Doğum yerinin bugünkü Kırgızistan veya Doğu Türkistan dolaylarında olduğu tahmin edilen Li Bai'in; cesareti, özgür ruhu, hayat coşkusu, maceracı kişiliği ve içkiye olan düşkünlüğü eserlerine yansımış, kimi araştırmacılar içkiyi onun cüretkâr, cesur ve sarsılmaz sanatçı kişiliğinin kaynağı olarak tanımlarken kimileri de istikrarsız ve düzensiz hayatının sorumlusu olarak görmüşlerdir (Zhao, 2011: 107). Ölümünden yüz yıllarca sonra Mahler'e esin kaynağı olan eseri "Yas Şarkısı", yaşamı boyunca idealleri ve hayatın gerçekleri arasında kalmış olan şairin, yaşam ve ölüme dair hissettiği karmaşık duygularının direkt ifadesi gibidir. Şiir, toplumda dört kez tekrarlanan ve şiiri dört bölüme ayıran "Hüzün ah! Hüzün kapıda!" cümlesi ile başlar. Bu iç çekiş, şair için bir tür iç dökmedir. İlk bölümde, Mahler'in eseriyle benzerlik gösterir şekilde, hayatın kısıllığına, anlamsızlığına ve insanların günlük hayatta yaşadığı acı ve yalnızlığa dikkat çekmekte ve müzik ile içkiyi paha biçilmez bir tür panzehir ve kalbin derinliklerine gömülmüş olan acıları serbest bırakan, insan ruhuna ayna tutan bir tür araç olarak sunmaktadır.

İkinci bölüm, Taocu düşüncenin kurucusu Laozi'nin (MÖ. 6. yüzyıl) şu iki cümlesiyle başlar: "Gök engin, yer uçsuz bucaksız olsa da ömrü kısadır dolu odaların altın ve yeşim taşıyla". Li Bai'in Taoizm'in insanı dünyevi zevklerden uzaklaştırarak onu varlığının temeli olan doğaya ve doğal düzene yönlendiren bakış açısından etkilendiği açıkça görülmektedir. Bu bölümde Li Bai'in maddesel dünyanın ürünleri olan zenginlik ve ihtişam kibrinden uzak olduğu, sonu kaçınılmaz ölümle bitecek olan yalnız ve kısa ömrünü ölüm ve yaşamın gizemini arayarak değil, kendini doğanın akışına bırakarak özgürce geçirmekten yana olduğu anlaşılmaktadır. Gerçek hayatta karşılaştığı zorluklar nedeniyle, şairin kendince idealize ettiği özgür hayat tasarımı sıklıkla

başarısızlığa uğramıştır. Bu, onu zaman zaman üzüntüye ve uğradığı haksızlıklar karşısında hayal kırıklığına sürüklemiş olsa da ideallerine her zaman özlem duyan şair eserlerinde cesur, kızgın, mağrur ve coşkulu bir görünümü korumaya devam eder (Tang, 1982: 116). Bu da yüzlerce yıl sonra Mahler'in de içinde bulunduğu ruh halini bire bir temsil eden ve eser verdikleri dönemin romantizm geleneğine katkı sağlayarak akıma güç katan bir yazın tarzını ortaya koymaktadır.

Şiirin üçüncü ve dördüncü bölümleri, Mahler'in düzenlediği sözlerden oldukça farklı şekilde Çin'in antik döneminde yaşanan kimi tarihi olaylara ve tarihi kişiliklere atıfta bulunur. Son kısımda adı geçen Weizi, Jizi, Liguang ve Quyan dönemin hükümdarlarının sadık danışmanlarıdır ve haksızlığa uğramışlardır. Bu cümleler, Li Bai'in maddesel yönü ağır basan dünyevi hayata karşı hissettiği hayal kırıklıklarının gerçekçi örnekleridir. Li Bai'a göre; şan, şöhrat, zenginlik, ihtişam ve başarılarla dolu da olsa, kaçınılmaz ölümle son bulacak olan kısacık bir ömürde insan çaresiz ve yapayalnızdır. Tıpkı Mahler'in de vurguladığı gibi hayat da ölüm de aslında karanlıktır.

<i>Der Einsame im Herbst</i> (Sonbahar Yalnızlığı)	效古秋夜長 (Geçmişin Uzun Sonbahar Geceleri Gibi)
Sonbahar sisleri gölün üzerine yavaşça yayılır mavice, Her bir çim yaprağı durur donmuşçasına öylece. Sanki bir sanatçı yeşim tozu serpiştirmiş gibi Güzel çiçeklerin üzerine. Çiçeklerin tatlı kokusu geçti artık; Soğuk bir rüzgâr eğiyor gövdelerini. Çok yakında solmuş altın yapraklar, Su üzerinde yüzdürecekler lotus çiçeklerini. Kalbim yorgun. Küçük lambam, Sönerek çatırtıyla uyumam gerektiğini hatırlatıyor. Sana, güvenli istirahat yerime geliyorum, Evet, bana huzur ver, tazelenmeye ihtiyacım var!	Gökyüzünde sonbahar ışıltısıdır havadaki buz kristalleri, Kuzey rüzgârıyla yayılır kokusu lotus çiçeklerinin. Yüreği sevgi dolu yalnız dokumacı kadın son ışığını tüketirken, Özlem dolu gözyaşlarını siler bu uzun ve soğuk gecenin. Çatının önünden mavi bulutlar su gibi akar, Ay ağaçlar arasında parlar, kargalar çığlık çığlığa, kuşlar uçar, Kimin evi bu, dokuma tezgâhında genç bir kadın iş yapar? İpekten bir perde gibi örter kapısını beyaz bulutlar. Pencere önüne düşen yapraklar, beyaza çalan yeşim taşları gibi ses verir, Ve acınası yalnız kadın, sanki elbisesiz kalmış gibidir.

Yalnızlığında sık sık ağlarım. Kalbimde sonbahar çok uzun süre kalır. Aşk güneşi artık parlamayacak mı Yumuşakça kurutmak için acılı gözyaş- larımı?	
--	--

Tablo 2. “Sonbahar Yalnızlığı” (Gustav Mahler) ve “Geçmişin Uzun Sonbahar Geceleri Gibi” (Qian Qi)

Das Lied von der Erde’de ikinci bölümün şarkı sözleri Tang şairi Qian Qi’nin “Geçmişin Uzun Sonbahar Geceleri Gibi” adlı şiirinden esin alır. Sisli ve rüzgârlı havada yerlere düşen ağaç yapraklarının ve solan çiçeklerin tasvir edildiği bir sonbahar manzarasını, yalnızlık ve hüsrarla dolu kalbinin temsili olarak yansıtan besteci, belki de ümidini kaybetmeye yüz tutmuş bir aşka atıfta bulunmaktadır. Toplamda dört bölüme ayrılmış olan sözler bir bütün olarak ele alındığında, sonsuz bir değişim içerisinde olan doğanın, mavi gökyüzü ile temsil edilen güzelliğinin yanı sıra, donmuş yaprakları ve yaşamdan ölüme doğru geçmekte olan boynu bükük çiçeklerin insana verdiği melankoli ve hüznün dikkatleri çekmektedir. Doğanın dönüşümü ve yaşamın kısalığı karşısında, insanın iç dünyasındaki duygusal değişimleri vurgulayan sözlerde, hayatın güzelliği ve acımasızlığı arasındaki çelişki açıkça görülebilmektedir. Eserinin ikinci şarkısında, Mahler’in hayatın acıları karşısında hissettiği yorgun duygularına tercüman olan bu dizeler, bestecinin ruhunu ve bedenini yeni başlangıçlara hazırlamak adına ihtiyaç duyduğu istirahat arzusunu da açıkça dile getirmektedir.

Mahler’in sözlerine kaynaklık eden orijinal şiir, klasik Tang şiirinin önemli temsilcilerinden olan Qian Qi’ye (719–782) aittir. Şair, başlangıçta devlet memuru olarak görev yapmış ancak daha sonra görevinden istifa ederek şiir yazmaya odaklanmıştır (Ma, 1988: 92). Şiirlerinde genellikle doğa ve insan duyguları arasında bağlantı kuran Qian Qi’nin bu şiiri de doğanın güzellikleri ve insanın hissiyatı arasındaki benzerlikleri vurgulamaktadır. Doğanın sonsuz döngüsü ve insan yaşamı arasında dikkat çekici bir benzerlik vardır. Doğanın değişimleri karşısında, bazen tutkuyla coşan, bazen de sükûnete kavuşan insan duyguları zamanı geldiğinde tamamına erişir ve insan, sona yaklaşan ruhunu ve bedenini içinde saklayacak bir mekâna ihtiyaç duyar. Bu mekân, Mahler’in dizelerinde de geçen istirahat alanıdır ve bu alan doğanın ta kendisidir.

Qian Qi’nin dizelerinde, Mahler’den farklı olarak betimlenen yüreği sevgi dolu dokumacı kadın, insan yaşamının yalnızlığına işaret etmektedir. Bu fakir ve çaresiz kadın, elbisesiz kalmış gibi hisseder ve doğanın güzelliği bile

onun yalnızlığını giderecek güçte değildir. Ancak, beyaz bulutlarla kaplı bir perde gibi olan doğa yine de kadının hayatında huzur, güzellik ve umut için kapıda beklemektedir. Bu tasvirin de Mahler'in dizelerindeki "tazelenmeye" ve yeniden parlayacağını ümit ettiği "aşk güneşine" ilham kaynağı olduğu söylenebilir.

<i>Von der Jugend</i> (Gençlik Üzerine)	宴陶家亭子 (Tao Ailesinin Çardak Ziyafeti)
<p>Küçük göletin ortasında Yeşil ve beyaz porselenden bir çardak duruyor. Tıpkı kaplanın sırtı gibi bir köprü, Çardağa doğru uzanıyor.</p> <p>Dostlar küçük evde oturuyorlar Güzel giyinmiş içiyorlar, sohbet ediyorlar, Bazıları şiirler yazıyor. İpek kollukları geriye kayıyor, İpek başlıkları boyunlarına iniyor.</p> <p>Küçük göletin durgun yüzeyine yansıyor, Bir ayna gibi görünüyor, Her şey baş aşağı duruyor Yeşil ve beyaz porselen çardakta.</p> <p>Yarım ay gibi köprü, Kavisli bir şekilde yukarı doğru yükseliyor. Dostlar güzel giyinmiş içiyorlar, sohbet ediyorlar.</p>	<p>Kıvrılan sokağın derinlerinde bir keşişin sığınağı, Yüksek kapısıyla sanki bir zengine aittir, Avlusundaki gölet tıpkı parlak bronz bir ayna gibi, Orman çiçeklerinin güzelliğini yansıtır. Suyun yeşili bahar günlerini saklar, Mavi penceresi gün batımının sırrını toplar, Bahçesinden yükselen xian guan'ın¹³ sesini dinlersen, Shi Chong'un¹⁴ altın vadisi bile utanır övülesi güzelliğinden.</p>

Tablo 3. "Gençlik Üzerine" (Gustav Mahler) ve "Tao Ailesinin Çardak Ziyafeti" (Li Bai)

¹³ "xián guan" bir tür geleneksel yaylı Çin müzik aletidir. Genellikle ahşap bir kutu üzerine gerilmiş telleri vardır ve bir yay yardımıyla çalınır.

¹⁴ Shi Chong, 4. yüzyılın başlarında yaşamış olan Çinli bir devlet adamı ve şairdir. Şairin, Shi Chong'un "altın vadisi" olarak adlandırdığı yer, onun evinin yakınındaki bir vadidir. Shi Chong, şiirlerinde bu vadiden bahsederken, buradaki doğanın eşsiz güzelliğinden ve sessizliğinden söz eder. Bu nedenle, "altın vadisi" ifadesi, Çin şiirlerinde genellikle doğal güzellikleriyle ünlü bölgeleri ifade etmek için kullanılır.

Das Lied von der Erde'de üçüncü eserin şarkı sözleri yine ve ikinci kez Li Bai'dan esin almaktadır. Şarkı sözlerinde Li Bai'in "Tao Ailesinin Çardak Ziyafeti" şiirinden yansımalar mevcuttur. Mahler, neşeli müziğine eşlik eden şarkı sözlerinde gençlik, güzellik, coşku, doğa, sanat ve arkadaşlık gibi keyif dolu bir resim çizmektedir. Şarkı, doğayla iç içe olan bir çevrede, küçük bir göletin ortasındaki porselen bir çardak ve üzerindeki köprü manzarasıyla açılır. Bu çardakta dostlar arasında keyifli bir toplantı tasvir edilir. İçki içilir, sohbet edilir, katılımcılardan bazıları gördükleri güzel manzara karşısında şiir yazmaktadır. Manzara içerisinde en dikkat çeken figür, göletin üzerinde boylu boyunca uzanan köprüdür. Bu figür zamanın akıcılığına vurgu yapar. İnsan ömrü tıpkı yarım Ay'a benzeyen kavisli bir köprü gibi usulca yükselir, ardından yavaş yavaş inişe geçer ve ölümün kıyılarına ulaşır. Göletin sularına baş aşağı yansıyan hayat ise gerçek değil, sadece bir illüzyondur. Mahler eserinde yansıttığı neşenin ve güzelliklerin geçiciliğine ve sahteliğine dikkat çekerken, hayatının keyifli anlarında bile peşini bırakmayan hüzne ve acıya işaret eder gibidir.

Mahler'in çizdiği resme modellik eden ve Li Bai'in kaleminden dökülen orijinal şiirde ise, dönemin soylu ve zengin ailelerinden olan Tao ailesinin lüks manzaralı evi ve evin güzel manzaralı göleti tasvir edilmektedir. Söz konusu evde misafir olarak ağırlanan şairin bu şiiri, ev sahibine teşekkür niteliğinde yazılmıştır.

Bu orijinal şiirden esinlenerek üçüncü bölümün sözlerini düzenleyen Mahler, Li Bai'in çizdiği sınırlı çerçeveye şaşalı bir yaşamın görsel ayrıntılarını ve kendi duygularını da ekleyerek, orijinal şiirin bütünselliğini bozmayacak şekilde yeni bir manzara yaratmıştır. Mahler'in manzarasında evin güzelliğinin yanı sıra; insanın kısacık hayat çizgisini yansıtan bir köprü, hayatın gerçeklerini tersinden gösteren yalancı bir gölet, göletin üzerine inşa edilmiş ve evin zenginliğini adeta göze sokan porselen bir çardak ve hayatın acı gerçeklerine baş aşağı bakarak onları görmezden gelen, içki içen, sohbet eden dostların neşeli ama bir o kadar da sahte halleri göze çarpmaktadır.

<i>Von der Schönheit</i> (Güzellik Üzerine)	采莲曲 (Lotus Çiçeği Toplama Şarkısı)
Genç kızlar çiçek topluyorlar, Nehir kenarındaki lotus çiçeklerini. Çalıkların ve yaprakların arasında oturuyorlar, Kucaklarına çiçekleri biriktirip,	Yaz günü Ruo Ye Nehri ¹⁵ kıyısında, Lotus çiçekleri toplar güzel kızlar, Bir yandan gülümser, Bir yandan birbirleriyle konuşurlar.

¹⁵ Çin'in Zhejiang bölgesinde bir nehir.

<p>Birbirlerine laf atıyorlar.</p> <p>Altın güneş suretleriyle oynuyor, Suya yansıtıyor siluetlerini. Güneş, ince uzuvlarını yansıtıyor geri, Tatlı gözlerini, Ve esinti, kollarındaki kumaşları uçuşturarak, Parfümün sihri taşıyor havaya.</p> <p>Ah bak, ne kadar yakışıklı oğlanların katabalığı Orada sahilde, neşeli atlarının üzerinde. Orada, yeşil söğüt dalları arasında Güneş ışınları gibi parlayan Cesur arkadaşlar sürüyor atlarını.</p> <p>Birinin atı neşeyle kişiyor ve koşuyor ileri, Ayaklarıyla eziyor otları ve çiçekleri, Çiğniyor vahşice, yerlere dökülen çiçekleri.</p> <p>Hey! Ne kadar çılgınca kıvrılıyor yelesi, Ve ne kadar sıcak buhar çıkıyor burun deliklerinden! Altın güneş, suretleriyle oynuyor Suya yansıtıyor siluetini.</p> <p>Ve en güzel kız ona hayran kalıyor. Gururlu duruşuyla ona doğru bakıyor; Büyük gözlerinin parıltısında, İçten içe yanan kalbinin karanlığında, Özlemle çarpan kalbi onun için atıyor.</p>	<p>Gün ışığı aydınlatır yeni kıyafetlerini, Tıpkı ışıltıyla parlayan su gibi, Esen rüzgarla uçuşan kıyafetlerin, Kokusu yayılır eteklerine topladıkları çiçeklerin.</p> <p>Hangi ailenin oğludur o gezenler kıyıda, Üçer beşer saklanmışlar söğüt dalları arasında, Ve mor bir atın nallarının kumlarda çın- ladığı yerde, Çiçek yaprakları düşerken yerlere, Şair bu manzara karşısında çaresiz ka- lakalıyor, Ve sanki kederi kendi yüreğine saplanı- yor.</p>
--	--

Tablo 4. “Güzellik Üzerine” (Gustav Mahler) ve “Lotus Çiçeği Toplama Şarkısı” (Li Bai)

Das Lied von der Erde’de dördüncü bölümün şarkı sözleri yine ve üçüncü kez Li Bai’in bir şiirinden esin almaktadır. Şarkı sözlerinde ilk olarak Mahler’in doğanın ve gençliğin güzelliği karşısında duyduğu hayranlık dikkati çekmektedir. Nehir kenarında çiçek toplayan güzel kızların, nehrin kıyısında at sürerek kızları izleyen yakışıklı ve cesur erkeklerin tasvir edildiği manzarada;

altın parıltısıyla ışıldayan güneş de nehrin sularına yansiyarak doğanın eşsiz güzelliğini gözler önüne sermektedir. Mahler'in düzenlediği sözler başlangıçta, bestecinin doğaya ve gençliğe övgülerini içeren romantik bir atmosfer yaratırken; nehir kenarının rahatlatıcı ve insanı dertlerinden uzaklaştıran sakinliğini hem okuyucunun hem de dinleyicinin kalbinde canlandırmaktadır. Ancak şarkının sonlarına doğru, ruhu besleyen ve insana umut veren bu duygusallık, bir tür hayal kırıklığına dönüşmeye başlar. Bestecinin huzur içinde gülümseyen yüzünde adeta insana hayatın kısalığını, güzel anların geçiciliğini, karşılıksız aşkın verdiği acıyı ve güzel günlere duyulan derin özlemi yansıtan hüznün mimikleri belirmeye başlar. Besteci hissettiği bu kırılganlığı, şarkının son bölümünde "içten içe yanan ve özlemlerle çarpan bir kalp" imgesiyle yansıtmaktadır.

Mahler'in düzenlediği şarkı sözleri ile sözlere kaynaklık eden orijinal şiir "Lotus Çiçeği Toplama Şarkısı" karşılaştırıldığında, Mahler'in şiire birçok eklemeye yaptığı ve sözcük değiştirdiği anlaşılmaktadır. Ancak sözlerin okuyucuya verdiği hissiyat açısından bir değerlendirme yapıldığında, şiirin orijinal yansımalarının korunduğunu söylemek hatalı olmayacaktır. Li Bai'in şiiri çiçek toplayan güzel kızların zarafetini ve sahilten onları izleyerek kızların cazibesine kapılan erkeklerin çekingen tavrını yansıtmaktadır. Şiirde gençlik, güzellik, zarafet ve doğallık kavramları, lotus çiçeklerinin soluk ama etkileyici tazeliğiyle tasvir edilmiştir. Şiirin ilk iki dördlüğünde lotus çiçeklerini toplayan kadınların, yaprakların arasından ışıldayan gülümsemeleri, gün ışığıyla aydınlanan güzel yüzleri, çiçeklerin mis kokusunu rüzgâra teslim eden temiz kıyafetleri, zarif ve kırılğan hareketleri okuyucunun hafızasında canlanmaktadır.

Şiirin son kısmında, lotus çiçeklerini toplayan güzel kızların sevinçli seslerine ve cezbedici gülüşlerine kayıtsız kalamayan cesur ama bir o kadar da çekingen erkeklerin yanı sıra; mor renkli atıyla ortaya çıkarak güzel kızların yüreklerini hoplatan ve okuyucuya atmosferdeki duyguların karşılıksız olmadığına dair ip uçları veren genç bir erkeğin, çiçekleri bile ürperten görüntüsü tasvir edilmiştir. Ancak okuyucunun hayallerini güzelleştiren bu atmosfer, şairin aniden değişen ruh haliyle bir rüyaya dönüşür; okuyucu son iki cümleyle bu güzel rüyadan uyanıp hayatın gerçekleriyle yüzleşir. Li Bai'in yaşadığı bu ani duygu değişimi, Mahler'in de duygularına yansıyan ve bestecinin eserinin son cümlelerinde ortaya çıkan bir tür çaresizlik halidir. Bu çaresizlik; zamanın hızlı akışına ve güzel anların geçiciliğine karşı hissedilen hüznü, yoğun bir yalnızlık endişesiyle harmanlamakta ve "şairin yüreğine sapan derin bir keder" olarak son cümledeki yerini almaktadır.

<i>Der Trunkene im Frühling</i> (Bahar Sarhoşu)	<i>春日醉起言志</i> (Bahar Sarhoşluğu Sohbeti)
<p>Hayat sadece bir hayal ise, Neden çalışır ve endişelenirsin? İçerim günün sonuna kadar, Ne uzun ve mutlu bir gün!</p> <p>Ve eğer artık içemezsem Dolduysa boğazım ve ruhum, O zaman sendeleyerek kapıma yürürüm Ve harika bir şekilde uyurum!</p> <p>Uyanınca ne iştirim? Hey! Bir kuş ağaçta şarkı söyler. Ona sorarım bahar gelmiş mi? Bana bir rüya gibi gelir.</p> <p>Kuş cevap verir, evet! Bahar geldi, bir gecede! Derin bir hayranlıkla dinlerim; Kuş şarkı söyler ve güler!</p> <p>Kadehimi yeniden doldururum Ve dibine kadar içerim Ve ay siyah gökyüzünde parlayana ka- dar Şarkı söylerim!</p> <p>Ve eğer şarkı söyleyemez hale geldiy- sem, O zaman uyurum yeniden. Benim için bahar ne demek? Bırakın da kalayım bir sarhoş olarak!</p>	<p>Eğer ki hayat bir rüyaysa, Ne hacet var bunca sıkıntı ve çabaya, Bundandır gün boyu sarhoş halim, Avluda bir çamur yığını gibi kıvrılır yata- rım.</p> <p>Uyandığımdaya bahçeye bakarım, Bir kuş öter çiçekler arasında ve sorarım, Şimdi vakit ne zaman?</p> <p>Bahar esintisi fısıldar bülbülün ötüşüne, İç çeker duygularımı anlatmak isterim, Ama sonra bir kadeh daha doldurup kendime, Yüksek sesle şarkı söyler, gökten Ay'ı davet ederim, Şarkı biter, Yine sarhoş, Unutulur tüm duygular.</p>

Tablo 5. “Bahar Sarhoşu” (Gustav Mahler) ve “Bahar Sarhoşluğu Sohbeti” (Li Bai)

Das Lied von der Erde’de beşinci bölümün sözleri Li Bai’den izler taşıyan son şarkıdır. Çinli şairin “Bahar Sarhoşluğu Sohbeti” adlı şiirinden esinlenerek yapılmış olan şarkıda sözler uyku ile uyanıklık arasında gidip gelen bir sarhoşluk halini ve bu hali hayal ile gerçeklik arasında yaşayan bir adamın duygularını tasvir eder. Ancak şarkının baş kahramanı adam değil içkidir.

İçki, hayatın gerçekleriyle yüzleşmek istemeyenler için iyi bir kaçış yoludur. İçki, hayatı acılarla dolu olan Mahler için de kimi zaman bir tür yüzleşme aracı; kimi zaman ise bir tür saklanma yöntemidir. Şarkı sözlerinde besteci önce baharın gelişini ve doğanın yeniden uyanmasını kutlar; içi içine sığmaz halde doğayla iletişim kurmaya, tabiata dâhil olmaya çalışır. Üstüne üstüne giderek ümitlerle dolu bu hayatı yaşamayı seçer. Ancak yolun sonunda acı onu yakalar, o da içkiye sığınır ve uykuya dalar.

Şarkı sözlerine kaynaklık eden orijinal şiir ise Li Bai'in "sarhoş şarkı"larından biri olarak bilinmektedir (Tang, 1982: 95). Şair, doğanın ve müziğin huzur dolu ortamında saklanarak, yaşadığı andan zevk almaya çalışırken; gerçek dünyanın acılarını ve hayal kırıklıklarını görmezden gelmek için sarhoşluğa sığınmaktadır. Hayat bir gün sonlanacak bir rüyadır. Şair, Taocu düşünürlerin baktığı pencereden bakar dünyaya. Her şey bir rüya olsa da evren ve varlığın yaratıcısı olan yüce doğa gerçek ve sonsuzdur. Bu nedenle, Li Bai sık sık sarhoş olur. O, aslı sonsuzluğa varan bu hayatın bir rüya olduğunu unutmak için sarhoş olur. Sarhoşken çirkin ve karanlık gerçeklerden uzaklaşır, bulanık bir zihinle bakar hayata ve içinde bulunduğu dakikanın keyfini çıkarmaya çalışır. Tıpkı Mahler'in de deneyimlediği bu sersemletici hal içinde baharın geldiğini fark eder. Daha önce keşfedemediği bu güzel ortam doğanın armağanı değil, kendi ruh halinin bir yansımasıdır. Bu sarhoşluk halinde mutludur, uzun zamandır böyle bir iç huzuru yaşamadığını hisseder; bu dakikada sarhoşluğundan uyanmaktan ve acımasız gerçekliğe geri dönecek olmaktan korkar, bu nedenle bir kadeh daha içer, yine sarhoş olur, uyur ve tüm korkularını unuttur.

<i>Der Abschied</i> (Elveda)	宿業師山房待丁大不至 (Keşiş Ye'nin Dağ Evinde Ding Da'nın Gelişini Beklerken)
Güneş dağların ardında kayboluyor, Akşamın gölgesi vadilere iniyor, Serinletici esintisiyle birlikte. Bak! Gümüş bir gemi gibi yelken açıyor Ay, Göklerin mavi denizinde. Ve hafifçe esen rüzgâr hissediliyor, Karanlık çam ağaçlarının arkasında.	Güneş Batı Dağları ardında usul usul batarken, Dağlarla vadiler ıssız bir karanlığa büründü. Ay çam ormanlarının arasından yükselirken, Gece serin bir sessizliğe gömüldü.
Dere karanlıkta berrak bir şarkı söylüyor. Çiçekler alacakaranlıkta soluyor. Dünya nefes alıyor, tam bir dinlenme ve uyku halinde.	Rüzgâr ve pınarın huzurlu yankısı, Coşkun duygularıma tercüman oldu, Oduncular evin yolunu tuttu, Sis içinde kalan kuşlar yuvalarına sığındı.

Tüm özlemler şimdi bir rüya haline geliyor.
Yorgun insanlar evlerine doğru yürüyor,
Unutulmuş mutluluğu ve gençliği yeniden keşfetmek için.
Kuşlar sessizce dallara konuyor.
Dünya uykuya dalıyor.

Çamların gölgesinde serin esiyor rüzgâr.
Burada duruyor, arkadaşşıma bakınıyorum,
Ona son bir veda etmek için bekliyorum.
Hasretle özledim, arkadaşım, senin yanında
Bu güzel akşamın tadını çıkarmayı.
Neredesin? Beni yalnız bırakıyorsun!
Lavtam elimde, onunla birlikte yürüyorum.
Yumuşak çimenlerle kaplı patikalarda.
Ey güzellik! Ey sonsuz aşk ve yaşam sarhoşluğuyla dolu dünya!

Atından indi ve veda içkisini verdim.
Nereye gideceğini ve neden gitmek zorunda olduğunu sordum.
Konuştuk, sessizdi. Ah, arkadaşım,
Kader bu dünyada bana iyi davranmadı!
Nereye gidiyorum? Dağlarda geziyorum.
Yalnız kalbim için huzur arıyorum.
Eve doğru yürüyorum!
Asla çok uzağa gitmeyeceğim.
Kalbim sessiz, saatimi bekleyeceğim.

Sevgili toprak her yerde,
Bahar çiçekleri açıyor ve yeniden yeşeriyor!
Her yerde ve sonsuza kadar mavi ufuklar!
Sonsuza kadar... Sonsuza kadar...

Bu geceyi geçirme sözü verdi tapınakta,
Öyleyse aldım yalnızlığımla zitherimi yanıma,
Beklemeye koyuldum yosun kaplı dağ yolunda.

送別 (Veda)

Atından inip bir kadeh içki içmeye ne dersin?
Dostum söyle bana nereye gideceksin?
Hayatının yolunda gitmediğini söylüyorsun,
Güney Dağları yakınlarındaki memleketinde saklanmayı düşünüyorsun,
Öyleyse yalnızca gidişini izleyeceğim başka sorum yok sana,
Bak beyaz bulutlar nasıl da süzülüyorlar sonsuzluğa.

Tablo 6. “Elveda” (Gustav Mahler), “Keşiş Ye’nin Dağ Evinde Ding Da’nın Gelişini Beklerken” (Meng Horan) ve “Veda” (Wang Wei)

Das Lied von der Erde'nin altıncı ve son bölümü "Elveda", Mahler'in en ikonik ve bilinen şarkılarından biri olarak kabul edilmektedir (Qian, 2000: 19). Şarkı, iki farklı eserin birleşimi gibidir. Şarkı sözlerinin ilk yarısı Tang şairi Meng Haoran'ın "Keşiş Ye'nin Dağ Evinde Ding Da'nın Gelişini Beklerken" adlı şiirinden, ikinci yarısı ise yine Tang şairlerinden Wang Wei'in "Veda" adlı şiirinden temel almaktadır. Şarkının ilk bölümünde genel olarak; günün geceye, yazın güne, sevincin hüzne dönüşümü anlatılırken; mevsimsel dönüşümü başlayan tabiatın ortaya çıkardığı güzellikler tasvir edilmektedir. Güneş dağların arkasına doğru kaybolur ve akşamın gölgesi vadilere yayılır. Gün geceye dönerken ay gökyüzünde yelken açar ve serinleyen havada hafif bir rüzgâr çıkar. Güz alametlerinin ortaya çıkmaya başladığı mevsim değişimiyle birlikte yaz çiçekleri solmaya, dereler coşmaya başlar. Gün bitiminde bedenlerde yorgunluk, kalplerde özlemler belirmeye başlar.

Şarkının ikinci bölümünde ise Mahler, arkadaşının vedasından söz eder. Acılarla dolu hayatından uzaklaşmak isteyen arkadaşını nereye gideceğini söylemez ancak yalnız kalbi için huzur aradığını ifade eder. Mahler, arkadaşının gitmesi konusunda üzüntülüdür ve onunla vedalaşmak için bekler. Sözler bu dizelerde, doğanın güzelliğiyle birleşen duygularla birlikte, umudunu kaybetmiş bir insan kalbinin vaz geçmişliğini yansıtırken; son cümleyle sonsuz hayat döngüsüne dair yeni bir umut aşılamaktadır.

Mahler'in hayat hikâyesi düşünüldüğünde, bestecinin yaşamı çok sevmesine rağmen, yaşadığı acılar karşısında hayattan uzaklaşmak istemesini anlaşılabilir kılmaktadır. Hayat onu yormuş ve kendisine bir sığınak aramaya zorlamıştır. Kederli ruh halini yansıttığı sözlerde hem yaşam sevgisi hem de yaşadığı hayal kırıklığı ve boşluk hissi birlikte ortaya çıkmaktadır. Bestecinin son kısımda tekrarladığı "sonsuzluk" sözcüğü ise hayatının sonuna geldiğinin ancak bunun kendisi için bir bitiş değil, bir tür değişim hali yani "sonsuz hayata geçiş" olduğunu ifade etmektedir.

Şarkıya kaynaklık eden orijinal şiirlerden "Keşiş Ye'nin Dağ Evinde Ding Da'nın Gelişini Beklerken"; Tang dönemi şairi Meng Haoran'ın eseridir. Meng Haoran (691-740), şiirlerinde özellikle mevsimleri ve doğa manzaralarını betimleyen sade dili ve zarif üslubu ile dikkat çeker.¹⁶ Meng Haoran bu şiirini, Keşiş Ye'nin dağ evinde konakladığı bir gece, arkadaşı Ding Da'yı beklemek üzere çıktığı dağ yolunda kaleme almıştır. Şiirin ilk sekiz dizesinde şairin öz-

¹⁶ Şair aynı zamanda Çin edebiyat geleneğinde, güney Jiangnan Bölgesi'nde gelişen ve doğa manzaralarını duygusal yoğunluk ve lirik bir anlatımla sunan bir tarz olan Güney Tang şiiri geleneğinin de temsilcilerinden kabul edilmektedir (Chen, 1980: 77).

gür kalemiyle akşam güneşinin batışı, serinleyen ormanda çam ağaçları arasından yükselen ay ışığı, ruhu temizleyen pınarın huzur veren şırlıtısı, günü bitiren odun toplayıcıları ve akşam kuşlarının yuvalarına dönmesi gibi canlı imgeler kullanılmakta ve gece manzaraları yansıtılmaktadır. Son üç dize ise okuyucuyu, arkadaşının gelmesini umut eden şairin ruh haliyle bütünleştiren sessiz bir atmosfere sahiptir. Şiirin akışında, manzaradaki hareketlilik hali zamanla değişir ve çevre giderek sakinleşir. Meng Haoran bu şiirinde, doğa manzaralarının zamanda nasıl hareket ettiğini tasvir etme konusunda oldukça başarılıdır. Sıradan dağ manzaraları bile, şairin ustaca süslemeleriyle güzel ve iç açıcı bir resme dönüşmüş ve şiire ümitli bir bekle-yiş duygusu hâkim olmuştur.

Mahler'in eserinde ikinci kısma kaynaklık eden diğer şiir ise Wang Wei'in (699-759) Veda'sıdır. Wang Wei de Meng Haoran gibi güzel manzaraları tasvir etme konusunda uzmanlaşmış ve pek çok şiirinde doğanın güzelliklerine yer vermiş olan bir şairdir. Aynı zamanda ünlü bir ressam olan Wang Wei; doğada gördüğü manzaraları tuvalin yanı sıra şiirlerine de ustaca yansıtmıştır. Şair, toplamda altı dizeden oluşan "Veda" şiirinde, soruları kendisinin sorduğu, cevapları da arkadaşının ağzından kendisinin verdiği bir diyalog resmetmektedir. Arkadaşıyla birlikte at üzerinde yaptığı bir yolculuk sırasında, arkadaşının uzaklara gitme isteği karşısında karmaşık duygular yaşayan şair, onu son bir kadeh içki içmeye ve dertleşmeye davet eder. Şiirde sıradan bir dil ile ifade edilen ve hayatın zorluklarından uzaklaşma amacı taşıyan bu "ayrılma isteği", tıpkı Mahler'in de eserinde tasvir ettiği, dünyevi hayatın acılarına duyulan öfkenin bir tür yansımasıdır. Şair, aidiyet hissetmediği bu sahte dünyadan ayrılmanın ve beyaz bulutlara gömülmüş olan dağlardaki sonsuz özgürlüğün özlemini çekmektedir. Bu özlem, şairin mutsuzluklar içinde yaşadığı hayata bir veda ve Mahler'in de son dizelerinde özlemini çektiği "sonsuz hayat"a açılan yeni bir başlangıcın sözcüklerle ifadesidir.

Sonuç

Mahler sıradan bir dünya görüşünü benimseyebilen kaygısız bir sanatçı değildi. Aksine, acı ve zorluklarla dolu kişisel yaşamına ek olarak, çevresindeki dünyanın gerçeklerini ve toplumsal gerilimleri içselleştiren, dış dünya ile iç dünyası arasında kaldığı halde, ortaya çıkan ezici atmosferle yüzleşme cesaretini gösterebilen güçlü bir karaktere sahipti (Yan, 2000a: 22). Onun içinde bulunduğu ve eserlerine de yansıyan bu karmaşık ruh halinin Das Lied von der Erde (Yeryüzünün Şarkısı) eseri ile temsil edildiğini söylemek hatalı olmaz. Mahler'in Das Lied von der Erde'yi bestelemesinin hemen öncesinde

yaşadığı kızının ölümü, işinden ayrılması, çevresi tarafından dışlanması ve sağlık sorunları gibi sıkıntılar, onu karşısına çıkan “Çin Tang Şiirleri” ile bağ kurmaya yönlendirmiştir. Mahler, eserini yaratma sürecinde bu şiirlerden aldığı ilhamla sadece acılarını değil, düşünsel sıkıntılarını ve ruhsal kayıplarını da önce sözlere sonra da müziğine aktarmış ve böylelikle iç sesini dış dünyaya yansıtmıştır.

Toplamda altı bölümden oluşan *Das Lied von der Erde*'nin iki şarkısında Tang döneminin pastoral şiir temsilcileri Qian Qi, Meng Haoran ve Wang Wei'in etkileri dikkat çekerken; dört şarkısının sözleri ünlü şair Li Bai'in izlerini taşımaktadır. Li Bai, sakin ve uyumlu karakterleriyle tanınan pek çok Çinli sanatçının aksine; cesareti, özgür ruhu, hayat coşkusu, maceracı kişiliği ve içkiye olan düşkünlüğüyle “Batılı” karakterine yaklaşan bir karakter özelliği çizmektedir. İstikrarsız yaşamında karşılaştığı acılarını ifade ettiği şiirleri, yazıldıkları tarihten yüzlerce yıl sonra Mahler'in de duygularına tercüman olmuş ve *Das Lied von der Erde*'deki yerlerini almıştır. Li Bai ve Mahler'in sözleri, farklı zaman ve kültürlerin etkisiyle, farklı dillerde yazılmış ve farklı imgelere sahip olsalar da, hayatın acı gerçekleriyle karşılaşan iki insanın benzer duygularını, benzer temaları kullanarak aktarmaktadırlar. Şiir ve şarkı sözlerinde çoğunlukla hüzne, hayatın kısalığına ve ölümün kaçınılmazlığına vurgu yapan Li Bai ve Mahler, doğanın güzelliklerini, içkiyi ve müziği acılardan kaçabilmenin veya onlara katlanabilmenin ilacı olarak sunmaktadırlar. Asıl amaç ise, sonu kaçınılmaz ölüm olan bu geçici hayatta bir istirahatgâh bulmak ve hem ruhen hem de bedenen tazelenerek sonsuzluğa geçiş yapmaktır.

Batı ile karşılaştırıldığında, Çin sanatsal düşüncesinin her zaman bir derece belirsizlik taşıdığı; böylece okuyucuya, dinleyiciye veya izleyiciye bir tür hayal kurma deneyimi yaşattığı ve bir çeşit özgürlük alanı sunduğu söylenebilir. Benzer şekilde, Çin şiiri de genellikle sözcükleri verimli kullanmaktadır; kesin ve somut kelimelerle anlatımı sınırlandırmak yerine cümleler arasında boşluklar bırakarak okuyucunun bu boşlukları tamamlamasına ve eserin şekillenmesine katkıda bulunmasına olanak tanır.

Çin insanı da Batılılara göre daha çekingen bir karaktere sahiptir. Bu sebeple Çinli şair, kalbinin derinliklerine yerleşmiş olan duyguları doğrudan değil dolambaçlı yöntemlerle gün yüzüne çıkarmayı tercih eder. Konuyu uzatır, lafı dolandırır, imada bulunur ve okuyucunun anlaması için serbest bir atmosfer yaratmaya çalışır. Bu tarz, *Das Lied von der Erde*'ye kaynaklık eden orijinal Tang şiirlerinde de açıkça görülebilmektedir. Şiir sözlerinde

insan duygularından çok, duyguları harekete geçiren manzaraların güzelliğine dikkat çekilmektedir.

Oysa Mahler'in sözleri kesin, net, doğrudan ve vurucudur. Pastoral şairlerin yaptığı gibi manzarayı değil, romantizm akımı temsilcilerinin yaptığı gibi manzaranın kalbindeki yansımalarını dile getirir. Acısı ve sevinci, sevgisi ve nefreti apaçık ortadadır. Somut tasvirlerden çok hislerine vurgu yapar. Yüreğini sözcükleri ve müziği aracılığıyla dış dünyaya açar. Böylece iç dünyası ile dış dünya arasında kalmışlığını ve yaşam ile duyguları arasında kurduğu dengeyi gösterir insanlara. Das Lied von der Erde'nin sözleri ve müziği incelendiğinde de tüm eserin çelişkiler ve karşıtlıklar üzerine kurulu olduğu ancak her kaosun sonunda düzene kavuştuğu hassas bir dengenin hâkim olduğu görülebilmektedir. Tang şiiirlerinden esin alan sözlerde, Çin şiiirlerinde gömülü olan yin-yang dengesi, esere yansiyabilecek duygusal aşırılıkları törpülemektedir (Wang, 2022: 1164). Eser, Doğu ve Batı, antik ve modern, yaşam ve ölüm, rüya ve gerçeklik, hüznün ve neşe, ses ve sessizlik, birleşme ve ayrılma gibi pek çok zıt kavramın yanı sıra; şiiir ve müzik, enstrüman ve vokal gibi birbiriyle ilişkili olan kavramı da eşsiz bir denge ile birleştirmektedir (Ren, 2008: 160).

Mahler'in yaşamı boyunca Çin sanatlarıyla çok sınırlı bir temasının olduğu söylenebilir. Ancak bu durum onun yaratıcı hayal gücünü sınırlandırmamış, Almanca tercümelemleri aracılığıyla da olsa, Li Bai ve diğer Tang şiiirlerinin melankolisini anlamasına, toplumsal yaşamın çatışmalarından kaçarak çözümünü doğada arayan Taocu şiiirlerin isyankâr ve maceracı ruhlarıyla empati kurmasına engel olamamıştır. Mahler, Das Lied von der Erde'nin sözlerini şekillendirirken, Batı müziğinde Doğu şiiirini kullanarak tüm büyük Batılı ve Asyalı sanatçının karşı karşıya kaldığı "gerçek ve huzurlu bir dinlenme yeri bulma" zorluğunu da dile getirmeye çalışmıştır.

Çin sanatsal düşüncesi her zaman insan koşulları ile ilgili evrenselliği vurgular. Mahler de yedi Çin şiiirini senfonik bir esere dönüştürdüğünde benzer şekilde evrensel bir perspektif benimsemiştir. Mahler'in yazdığı Das Lied von der Erde'nin Li Bai, Qian Qi, Meng Haoran ve Wang Wei'yi temsil ettiğini söylemek doğru olmaz. Çünkü Mahler'in yeni düzenlemesi ile orijinal şiiirler daha kapsamlı ve renkli bir hale gelmiş, güçlü müziğiyle Tang şiiirlerinin sesini tüm dünya duymuştur. Bu açıdan bakıldığında, Das Lied von der Erde'nin, Çin şiiirlerinden ve tercümelerinden daha yüksek bir etki alanına sahip olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Chen, Yixin (1980). *Meng Haoran Shiji Kao Bian*. [Meng Haoran Şiirleri Eleştirisi]. Hunan: Hunan Renmin Chuban She.
- Kirilen, Gürhan (2010). “Tang Dönemi Şiiri: Üç Şiir Üç Şair; Li Bai, Lu Zhaolin, Shi Juanwu”. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 50(2): 221-229.
- Laozi (2022). *Yol ve Erdem*. Çev. Gonca Ünal. İstanbul: Can Yayınları.
- Ma, Xiaodi (1988). “Wangwei yu Qianqi (Wangwei ve Qianqi)”. *Kyoto University Zhongguo Wenxue Bao*, 39: 75-96.
- Mahler, Gustav (1996). *Klasik Müzik Koleksiyonu Kitapçığı*. İstanbul: Boyut Matbaacılık.
- Pamir, Leyla (1981). *Müzikte Yaratıcının Gücü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Pamuk Öztürk, Nuray (2020). “Tang Hanedanlığı Dönemi Çin Şiiri, Wang Wei ve Meng Haoran’ın ‘Beş İmli Dört Mısralı Şiir’ Özelliğine Göre Yazılmış Şiirleri Üzerine Bir İnceleme”. *Söylem Dergisi*, 5(2): 405-414.
- Qian, Renkang (2000). “Dadi Zhi Ge” Geci Suyuan”. [Yeryüzünün Şarkısı İzlerini Takip Etmek]. *Yinyue Yishu Qikan*, 2: 12-19.
- Ren, Meng (2008). “Mahler’s Concept of Chinese Art in his Das Lied von der Erde”. *Maynooth Musicology Postgraduate Journal*, 1: 154-178.
- Tang, Yan (1982). “Lun Daojia Sixiang Dui Libai De Yingxiang”. [Taoizim Düşüncesinin Libai’a Etkisi]. *Anhui Daxue Zhexuxi Xueshu Qikan*, 115-118.
- URL-1: “Das Lied von der Erde, Yellow Barn”. www.yellowbarn.org/sites/default/files/mahler-erde-bklt-web-2.pdf (Erişim: 18. 05.2023).
- URL-2: “Dadi Zhi Ge Tang Shi”. <https://baike.baidu.com/item/%E5%A4%A7%E5%9C%B0%E4%B9%8B%E6%AD%8C/6235681> (Erişim: 18.05.2023).
- Wang, Jie (2022). “Imitation, and Innovation: On the Influence of Traditional Chinese Music Culture on Western Musical Composition”. *Proceedings of the 2022 International Conference on Science Education and Art Appreciation SEAA*, 1159-1164.
- Yan, Baoyu (2000a). “Ma Lei ‘Dadi Zhi Ge’ de Wen Geci Han Yi Yiji Yu Yuan Tangshi de Bijiao”. [Mahler’in Yeryüzünün Şarkısı Eserinin Almanca Sözlere ve Orijinalleri Araştırması]. *Zhong Yang Yin Yue Xueyuan Yinyue Yanjiu Ji Kan*, 3: 19-27.

Yan, Baoyu (2000b). “Shi ‘Shijimo Qingxu’ Haishi Tangshi Yijing? Tan Ma Lei ‘Dadi Zhi Ge’ De Yinyue Neihan”. [Yüzyılın Sonundaki Duygular mı Yoksa Tang Şiirinin Ruh Hali mi? Mahler’in Yeryüzünün Şarkısı’nın Müzikteki Çağrışımı Üzerine]. *Zhong Yang Yin Yue Xueyuan Yinyue Yanjiu Ji Kan*, 3: 19–27.

Zhao, Limei (2011). “Libai de Daojia Sixiang”. [Libai’ın Taoizm Görüşü]. *Yunan Zhongyi Xueyuan Academic Exploration*, 12: 106–109.

“COPE–Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri” çerçevesinde aşağıdaki beyanlara yer verilmiştir:

Teşekkür: Çalışmanın konusunu belirleyen, yazım sürecinde sağladığı kaynaklar ve verdiği fikirlerle çalışmaya destek olan değerli hocam Prof. Dr. Korhan Kaya’ya teşekkür ederim.

Etik Kurul Belgesi: Bu çalışma için etik kurul belgesi gerekmemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Bu makalenin araştırması, yazarlığı veya yayınlanmasıyla ilgili olarak yazarın potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.

The following statements are made in the framework of “COPE–Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors”:

Acknowledgement: *I would like to thank my dear teacher Prof. Dr. Korhan Kaya, who determined the subject of the study and supported the work with the resources and ideas he provided during the writing process.*

Ethics Committee Approval: *Ethics committee approval is not required for this study.*

Declaration of Conflicting Interests: *The author has no potential conflict of interest regarding research, authorship, or publication of this article.*